

Předmět: Fwd: Fwd: DĚSIVÉ! SDÍLEJTE!!!

Jak reagovat, když naši
blízcí sdílí konspirace
a mylné informace

Konspirační teorie, poplašné zprávy a záměrně šířené mylné informace (dezinformace) se staly nedílnou součástí informačního prostoru. Znepokojuje vás, že kvůli nim vaši blízcí propadají strachu, vzteku a panice? Obtěžují vás poplašné zprávy šířené e-mailem a internetem? Máme pro vás pár námětů, jak na ně reagovat a přitom si nepoškodit dobré vztahy, pokud vám na tom, kdo vám takové zprávy posílá, záleží.

Pokud vám na odesílateli záleží

(e-maily s pochybnými zprávami posílá osoba vám blízká, s níž si chcete zachovat dobrý vztah)

→ REAGUJTE, ALE S CITEM

Není třeba reagovat ukvapeně a emotivně ve stylu: „Co mi to zase posíláš za blbost?“ Pokud váš blízký šíří poplašnou zprávu, málokdy se bude jednat o zlý úmysl. Spíše se bude jednat o snahu podělit se o důležitou informaci nebo sdílet něco, co odpovídá jeho názoru. Chcete-li reagovat, zkuste to například takto: „*Tohle skutečně zní jako zásadní zjištění a odhalení. Předpokládám, že tuto informaci máš z důvěryhodného zdroje a ověřenou, že ano? Pokud ne, už mi takové informace prosím neposílej. Díky.*“

→ NEVYVRACEJTE ZA KAŽDOU CENU

Motivace k šíření mylných informací mohou být různé. Mnohdy pramení z hlubších pocitů frustrace, nejistoty, touhy jít proti proudu či naopak projevít příslušnost k nějakému pohledu na svět a skupině, která jej sdílí. Naši první reakcí na šířenou dezinformaci může být snaha o její vyvrácení za pomoci faktů a protiargumentů. Síla dezinformací přitom není v předkládaných informacích, ale v emocích, které vyvolávají, a víře v určitou verzi událostí. Naše reakce by tomu měla odpovídat. Nesnažte se pouze o argumentační výhru, rozkrývejte motivace skrze otázky. Buďte empatičtí. „*Proč je tato informace pro tebe důležitá? Na základě čeho se rozhoduješ, jaké informaci věřit a jaké ne? Věříš tomu proto, že to máš důkladně ověřené, nebo proto, že to podporuje tvůj názor?*“

→ NEODSUZUJTE

Za projevení názoru či sdílení pochybné informace nikdy neodsuzujte daného člověka. Zaměřte se na samotné sdělení a důvěryhodnost jeho původce. Vždy člověku nechte možnost důstojné změny názoru bez výčitek a posměchu. Nikdo nejsme neomylní. Nepochybně důvěřujete své rodině, přátelům, známým či sousedům, pamatujte však, že v případě řetězových e-mailů nejsou vaši blízcí původními zdroji informace. Nejspíše informaci přebrali od někoho jiného a předali dál. Chcete-li, prověřte si zdroj původní. Často to však nebude možné, protože je anonymní. Věřte v dobré úmysly svých blízkých, ale pochybujte o úmyslech původců.

Pokud vám na odesílateli nezáleží

(e-maily s pochybnými zprávami vám posílá neznáma osoba,
která někde ukořistila vaši e-mailovou adresu)

→ OZNAČTE ZPRÁVU/ODESÍLATELE JAKO SPAM

Váš poskytovatel e-mailu (např. seznam.cz, gmail.com apod.) vám dává možnost označit e-mail či jeho odesílatele jako „spam“ (nevyžádanou poštu). Jakmile to uděláte jednou, další e-maily z dané adresy rovnou poputují do složky spam, kde budou časem automaticky smazány; nebudou vás tak vůbec obtěžovat. Váš e-mail se zároveň naučí, že podobné zprávy v budoucnu budou nejspíše také spamy. Tímto způsobem dáváte poskytovateli e-mailové služby najevo, že daná adresa odesílatele je problematická. Pokud ji takto označí i další uživatelé, poskytovatel e-mailové služby si bude moci lépe nastavit své automatické filtry a chránit tak před nevyžádanou poštou i ostatní.

→ BRAŇTE SVÁ PRÁVA

Váš e-mail je vaše soukromá věc. Na vaše soukromí myslí také zákony. Máte právo být chráněni před nevyžádanou poštou. Pokud někdo shromažďuje e-mailové adresy bez souhlasu jejich majitelů a využívá či zneužívá je k šíření obchodních nabídek či dezinformací, dopouští se porušení práv majitelů e-mailu. Dostanete-li se do takové situace, kdy vaši e-mailovou adresu získá někdo, koho neznáte, a posílá vám nevyžádané zprávy, nebojte se mu o tom dát vědět, například takto: *„Zprávy, které mi posíláte si nadále nepřeji dostávat. Prosím, vyřadte mě ze svého adresáře.“* Pokud odesílatel vaše přání nerespektuje, připomeňte mu, že jedná protiprávně: *„Dovolte mi vás upozornit, že tímto porušujete mé právo na ochranu osobnosti a soukromí. Věřím, že má práva budete respektovat.“* Pokud původce uvádí vaši adresu otevřeně v kopii tak, že ji mohou vidět ostatní, buďte důrazní: *„Okamžitě přestaňte veřejně šířit mou adresu!!!“* Pokud nic nepomůže, doporučujeme použít následující formulaci: *„Prosím vás, abyste přestali používat mou e-mailovou adresu pro zasílání těchto neověřených zpráv, protože tím porušujete mé právo na ochranu osobnosti a soukromí, které zakotvuje § 81 odst. 2 občanského zákoníku. Pokud mi tyto zprávy budete posílat i nadále, budu svá práva bránit soudní cestou.“*

→ ODHALUJTE A POZNÁVEJTE „ŠMEJDY“

Stejně jako někteří „šmejdi“ prodávají předražené hrnce, jiní prodávají (šíří) úmyslně klamavé informace. Motivací k vytváření a šíření záměrně nepravdivých informací je řada: ideologie, populismus, propaganda, politický marketing nebo výdělek z reklamy. Pokud vám klamavé informace neúmyslně pošlou vaši blízcí, buďte k nim vstřícní, k samotným původcům dezinformací ale buďte nekompromisní. Nepřístupujte na jejich nefér hru. Naopak se můžete stát „detektivem“, který díky metodám ověřování informací odhalí dezinformace a konspirace a upozorní na ně své blízké. Poradíme vám, jak na to.

NEPOSÍLEJTE DÁL

Máte-li pochyby o důvěryhodnosti informace a jejím zdroji, neposílejte ji dál. Autoři dezinformací zneužívají toho, že nemáme čas a kapacitu si informace ověřit a často reagujeme spontánně – a šokující informaci raději bez ověření pošleme svým blízkým, na kterých nám záleží.

OVĚŘUJTE

Máte-li chuť a čas, pusťte se do ověřování informací a toto ověření pak pošlete tomu, kdo vám původní informaci poslal. Nevíte, jak na to? Pomůžeme vám, napište nám na:

fakt@elpida.cz